

1

De Posthoorn, 1890-1921

Er waren eens drie gebroeders en zij heetten Hesp.
Samen hadden zij een geliefd bierhuis.
Dat klinkt als het begin van een sprookje van de gebroeders Grimm.
Het vat ook samen wat veel stamgasten en oud-stamgasten van de
Hesp-historie denken te weten.
Maar zo simpel is het nou ook weer niet.

Ten eerste: het is echt gebeurd – en dat café bestaat nog steeds!

Ten tweede: eigenlijk waren er vier gebroeders, maar ja,
dat klinkt alweer minder magisch.

Ten derde: tot een kwart eeuw geleden was het heel
veel méér dan een bierhuis.

Ten vierde: het was niet altijd even sprookjesachtig.

En ten vijfde: het verhaal van hun onderneming
begint al bij hun grootvader.

In 1975 verhuisde Prad naar de Beethovenstraat. Ook daar werd wel een naburig café bezocht, ‘maar dat haalde het niet bij Hesp. Het vrolijke, het spontane, dat was er een beetje af.’

Creatievelingen

In de jaren '70 beleefde in Hesp die sfeer van scheppingsdrang en doller pret een hoogtepunt, lijkt het. Mede door de inbreng van een steeds grotere groep creatievelingen op andere terreinen dan de journalistiek en reclame. Niet dat Hesp nou ooit een typisch kunstenaars-, acteurs- of schrijverscafé werd, maar niettemin waren lieden van dat slag er met steeds grotere regelmaat te vinden. Een van de eersten was – althans volgens Ben Haveman, die het weer van collega Rondagh hoorde – de gevierde dichter Johan W.F. Werumeus Buning (1891-1958), schrijver van ‘Maria Lécina’ en ‘De ballade van den boer’ (‘En de boer, hij ploegde voort’). Na de oorlog zat hij met onder meer Godfried Bomans en Michel van der Plas in de redactie van *Elseviers Weekblad*; ook Bomans werd weleens in Hesp gesignaleerd. Speciaal voor Werumeus Buning werden zowel in Hesp als in Hoppe grote voorraden aangelegd van Els-bitter, ofwel ‘het Elske’, zoals ze in Limburg zeggen. Wat later was letterkundige Victor van Vriesland (1892-1974), lid van het populaire tv-forum ‘Houd je aan je woord’, er geregeld ‘in het wild’ te zien. Hij woonde naast De Ysbreeker. Eind jaren '60 kwam volgens barman Theo Drenken ook revue-artiest Willy Walden graag langs, na optredens in Carré met Piet Muyselaar als Juffrouw Snip & Juffrouw Snap. Niet in gezelschap van Piet overigens; wel samen met zijn vrouw annex revue-collega Aase Rasmussen.

In de *Volkskrant* van 15 juli 1972 interviewt Jan Paul Bresser zanger/cabaretier Gerard Cox: ‘Dinsdagmiddag komt Gerard Cox voor een interview naar Amsterdam. Hij moet toch bij Sleeswijk zijn, zegt hij door de telefoon en mijn bereidheid om best naar Rotterdam te willen komen, breekt hij snel af. “Nee, dat hoeft niet,” zegt hij. “Ik kom wel naar jou toe. Achter de *Volkskrant* moet een aardig bruin café zijn en dat wil ik wel eens zien.” (...) Half drie zitten we bij Hesp aan de Weesperzijde. Een mooie alledaagse middag met een tafel trouwe kaarters, een handvol vaste jongens en met stof gevulde banen zomerlicht. De fotograaf zit al te wachten en Gerard is ijdel genoeg om hem een kammetje te vragen voor

Ischa Meijer interviewt cartoonist Opland (Rob Wout) op het terras van Hesp, 1978.

een beetje rondkijkend, nippend van glaasjes kir (een Frans drankje, bestaand uit witte wijn met een scheut crème de cassis). Na een dag eenzaam repeteren vindt Jules 's middags in het café de overgang naar de mensen en vandaar naar ‘de drukte van mijn huisgezin’. In het theater van de amateurgroep Plankeniers in Bussum bereidt hij zich in alle eenzaamheid voor op de première van zijn nieuwste soloprogramma: *Over Tsjechov gesproken*. “Hesp ligt op de route naar huis. Je hebt er een lekker geroezemoes en er zijn meestal aardige mensen. Daar lees ik na de repetitie anderhalf uur in mijn tekst. Als ik zo alleen ben geweest vind ik het verrukkelijk om mensen om me heen te hebben, maar ze moeten me niet lastig vallen.”

Maar het ging niet alleen om ‘klassieke’ kunstenaars als deze. Ook jazz-musicus Boy Edgar, tevens de eerste huisarts in de Bijlmermeer, kwam er graag; hij woonde lang op de Weesperzijde.

En in 1973 werd het café zelfs een van de decors van een spraakmakende nieuwe speelfilm: *Frank en Eva*, van de jonge cineasten Pim de la Parra en Wim

het vlug in de plooi brengen van zijn blondgrijze haren, alvorens het plaatje geschoten wordt. Als de fotograaf weg is en het bier op tafel, wijst de opgewektheid van de cabaretier in de richting van een warm gesprek.’

Acteur Jules Croiset komt er – paar jaar later – regelmatig, vertelt hij in augustus 1976 aan Parool-redactrice Ada van Benthem Jutting: ‘Bijna elke dag is de acteur Jules Croiset in het Amsterdamse café Hesp aan te treffen. Hij zit in een stil hoekje – gezet, gebruind, baardje – alléén met zijn script,

SEN GENEVER

Waarborgt ten volle dit product, dat in eigen
 van alleen de allerbeste grondstoffen is ver-
 nitumt door *Hesp* en zachtheid van smaak.
 garandeert u onze handtekening, namaak of
 al door ons strafrechtelijk worden vervolgd.

Hesp

„DE POSTHOORN“ - HESP'S WIJN- EN COGNACHANDEL
 Sinds 1890
 130-131 - TELEFOON 52616 - AMSTERDAM (HOLLAND)
 WEERD ALC. GEH. 20%

SUPERIEUR

35% VOL. 1L.

DEPUIS 1890

Les Trois Frères
VIEUX

Mis en Bouteille par
HESP AMSTERDAM
 TELEFOON 65 26 16

OUDE GENEVER

Onze naam waarborgt ten volle dit product, dat in eigen
 distilleerderij van alleen de allerbeste grondstoffen is ver-
 baardigd en uitmunt door zachtheid en zachtheid van smaak.
 De echtheid garandeert u onze handtekening, namaak of
 verbodsal zal door ons strafrechtelijk worden vervolgd.

Hesp

DISTILLEERDERIJ „DE POSTHOORN“ - HESP'S WIJN- EN COGNACHANDEL
 Sinds 1890
 WEESPERZIJD 130-131 - TELEFOON 52616 - AMSTERDAM (HOLLAND)
 WETTIG GEDEPONEERD - TELEFOON 52616 - ALC. GEH. 35%

„Oude Hesp“
 SMAAKT ELK UUR VAN DE DAG!

**GEZOET
 BRAND**

SINDS

HESP'S WIJN- EN
 COGNACHANDEL
 WEESPERZIJD 130-131, TE

**Oud Hollandse
 Likeur**

25% VOL.

Onze naam waarborgt ten volle dit product, dat in eigen
 distilleerderij van alleen de allerbeste grondstoffen is ver-
 vervaardigd en uitmunt door zachtheid en zachtheid van smaak.
 De echtheid garandeert u onze handtekening, namaak of ver-
 bodsal zal door ons strafrechtelijk worden vervolgd.

Sinds *Hesp* 1890

Distilleerderij De Posthoorn
 Weesperzijde 130-131 - Telefoon 52616 - Amsterdam (Holland)

Oude Genever

HESP's
 Wijn- en
 Cognachandel
 WEESPERZIJD 130-131
 AMSTERDAM
 Telefoon 52616

ADVOCAAT
 „het ei“

14% VOL. 0,5L.

ADVOCAAFABRIEK „DE POSTHOORN“ - AMSTERDAM

KINA WIJN
 14/16 %

CORNS A.
Hesp
 WEESPERZIJD 130 ADAM.

WIJNIMPORT & TEL.

ORANJE BITTER

KOEL SERVEREN MET SUIKERKLONT

HESP DISTILLEERDERIJEN
 Weesperzijde 130-131 - Tel. 35 26 16 - Amsterdam

ALC. 30%

Prince Juan

**Golden Medium
 SHERRY**

TRES HERMANOS

PRODUCE OF
Jerez de la Frontera

INH. 0,7 L. BOTTLED BY H.P.A. 150 ALC. 18% VOL.

IMPORTED AND BOTTLED BY:
HESP WIJN- & COGNACHANDEL
 WEESPERZIJD 130-131 AMSTERDAM

MEI-WIJN
 VRUCHTENWIJN
 ALCOHOLGEH. 12%

HESP'S WIJNHANDEL - TEL. 52616
 WEESPERZIJD 130-131 - AMSTERDAM

**HESP'S
 ROOD
 VERLOFBESSEN**

alc. + 14,5

HESP

WIJN- EN
 COGNACHANDEL
 Sinds 1890
 WEESPERZIJD 130-131 - AMSTERDAM

**Old fine Liqueur
 EGGS BRANDY**

PRODUCE OF HOLLAND

DISTILLEERDERIJ „DE POSTHOORN“
 HESP'S WIJN- EN COGNACHANDEL

Depuis 1890

VIEUX FINE

REPLIE CHEZ
 HESP - AMSTERDAM - TEL. 5 26 16
 ALC. 36%

Le Cheval Bariole

**LIMONADESIROOP
 SINAASAPPEL**

Riana

WEESPERZIJD 130-131, TEL. 5.26.16, AMSTERDAM
 INHOUD 0.75 LTR.

**LIMONADESIROOP
 CITROEN**

INH. 0.72 LTR.

HESP LIMONADEFABRIEK
 Amsterdam - Tel. 52616
 Weesperzijde 130-131

Sinaasappel-limonade
 INH. 0.75 L.

Frist op!

AMSTERDAM
 TEL. 52616

**LIMONADESIROOP
 SINAASAPPEL**

Riana
Het plukstertje uit Valencia

LIMONADEFABRIEK
 WEESPERZIJD 130-131 - TEL. 52616 - AMSTERDAM
 INHOUD 0.75 LTR

**prikkel-prop
 LONG DRINK**

rum-cola

11-13 vol. proc. alc.

**Amsterdam
 Tel. 5.26.16**

**LIMONADEGAZEUSE
 ANANAS**

HESP

AMSTERDAM
 TEL. 52616

INH. 0.75 LTR.

Frist op!

Volkscrant-ondersje van redacteur Erna van den Berg, adjunct-hoofdredacteur Jan Blokker en cartoonist Rob Wout, alias Opland, ca. 1980.

Dat merkte Maurits Schmidt toen hij in 1976 overstapte van de *Universiteitskrant Utrecht* naar *de Volkscrant*: ‘Ja, wat deed een sociaal-economisch Volkscrant-redacteur op maandag? Die ging om half 11 in Hesp vergaderen. Eerst koffie, dan om elf uur pils. Als die op was, gingen we naar de krant, naar onze post kijken. En dan ging ik met collega Redmar Kooistra een ‘broodje drinken’. Dan gingen we naar de slager, kochten een broodje met lever, en gingen dat hier opeten en dronken er een pilsje bij. En legden we een keutje. Nou, dat kon tot twee, half drie duren. Dan gingen we terug naar de redactie. Daar gingen we misschien bellen, hè, voor ’t werk, en om half vier moesten Redmar en ik een halve liter bier per persoon bij ’t kruideniertje om de hoek halen; dat moest van Lockfeer, onze chef. En als dat op was, om vijf uur, dan gingen we naar Hesp en daar gingen we dan vergaderen tot een uur of acht ’s avonds. De Parool-mensen, die waren er

dan al, want hun krant was al ‘gezakt’, dus die waren al vanaf half vier aan het zuipen. En als wij er tegen vijven bijkwamen, konden wij onze minachting voor die Paroliebollen uiten. We gingen aan onze eigen tafel zitten. En Lockfeer wist zich altijd te drukken voor een rondje. Dan ging-ie altijd plassen. En als-ie al eens een rondje gaf, dan deed hij dat heel in het begin, als er nog maar drie of vier bij elkaar zaten.’

Dat de mensen van *de Volkscrant* neerkeken op de collega’s van *Het Parool* was het spiegelbeeld van de situatie van zo’n tien, vijftien jaar eerder. Het imago van die laatste krant als Koude Oorlogspropagandabladd had haar de sympathie van de jongere generatie doen verliezen. De ‘losgeslagen katholieken’ van de overkant van de Wibautstraat hadden daar ruimschoots van geprofiteerd. Weliswaar was de Stichting Het Parool nog steeds grootaandeelhouder van de Perscombinatie, maar omdat *de Volkscrant* van de drie PC-kranten inmiddels verreweg de hoogste oplage had, kon zij zichzelf prima bedruipen. Uiterlijk symbool van de oude verhoudingen was niettemin dat *Het Parool* nog steeds als enige beschikte over een auto-met-chauffeur (meneer Fliphuis), inclusief een autotelefoon.

En eind jaren ’70 was er nog steeds een duidelijk stijlverschil, meent Peter van den Berg, die in 1977 vanuit de School voor de Journalistiek stage liep bij *Het Parool*: ‘Het viel me op dat veel van die mannen daar in echte pakken rondliepen. Het leek wel of ze net naar de *Society Shop* waren geweest. Terwijl, drie jaar later kwam ik bij *de Volkscrant* en daar liepen ze gewoon in hun t-shirt. Zoals nu nog. En truien en zo.’

Wat de politieke koers betreft was *Het Parool* overigens al wel een stuk naar links opgeschoven. In 1981 was hoofdredacteur Herman Sandberg zelfs opgevolgd door een voormalig communist: Wouter Gortzak, oud-redacteur van *De Groene Amsterdammer*.

In 1982 werd bij *de Volkscrant* hoofdredacteur Van der Pluijm opgevolgd door Harry Lockfeer. Die zette juist een rem op de al te ostentatieve linkserigheid van zijn krant en stroomlijnde de organisatie.

Gortzak daarentegen gaf graag ruimte aan nieuwe, speelse rubrieken, zoals de Goochem-pagina voor kinderen. Daarvoor was eind 1981 Paul Arnoldussen aangetrokken, oud-redacteur van de jeugdbladen *Okki* en *Taptoe*. Die had in 1971-

journalle klaagt over gebrek aan nieuws en personeelschefs hun ondergeschikten met iets te grootse gebaren fêteren?

Omdat wij het zeer op prijs stellen dat Cara, vroeger verdienstelijk kok in de Warmoesstraat, ons op onze wenken – en minder – bedient. Omdat de muziek, voornamelijk levensliederen, zachter mag als we daar om vragen. Omdat we op vrijdag, en elke andere dag als daar de minste of geringste aanleiding toe is, schalen kippepootjes geserveerd krijgen.

Omdat we ons, indien gewenst, mogen misdragen, zonder dat de andere eilandjes vaste gasten, laat staan de bediening, daar een punt van maken. En mischien ook wel omdat er een prachtterras bij is, dat dankzij de dikke beglazing de Wibautstraat dragelijk maakt.’

Die lofzang op de concurrentie werd De Lange kennelijk stevig ingepeperd door de kelners van Hesp. Op 7 oktober opende hij de rubriek ‘Uit eten en drinken’ deemoedig:

‘Als dit maar goed komt. Bij café Hesp aan de Weesperzij voelen ze zich behoorlijk in het kruis getast door het stukje dat hier veertien dagen geleden stond, waarin de barmannen een negatieve teneur bespeurden. Wat bij Leentje, de toen besproken kroeg, wel kon, zou bij hen allemaal niet kunnen, interpreteerden ze. Te zeggen dat het niet zo bedoeld is, is even waar als ongeloofwaardig.’

Waarna een lange lofzang volgt: ‘Het is van oudsher een café zoals een café hoort te zijn, in de categorie Hoppe, De Zwart, Oosterling en Kalkhoven: obers in zwartwit, die uitserveren op een hoogpolig tafelkleedje. Bij voorkeur ook in het bezit zijn van een aanzienlijke buik, ook al rust op drinken in diensttijd een zwaar taboe.’

Behalve Joop Hesp, die hem kort de bedrijfsgeschiedenis vertelt, citeert De Lange vooral kelner Martin Poggenklaas, ‘kastelein van het zuiverste water’. ‘Het meest heeft hij gelachen toen Hulp Voor Onbehuisden (HVO) even verderop zat. Een zwerver die, bij wijze van onderpand, zijn schoenen achterliet, en dan later, als er een andere kelner achter de tap stond, kwam vragen: “Ach, mag ik m’n schoenen even, die heb ik hier laten staan.”’

Het mannenopvanghuis van Hulp voor Onbehuisden verhuisde in 1983 naar De Veste in de Poeldijkstraat. De jongerenafdeling bleef er nog wel, tot 1994. Het barpersoneel was er niet blij mee, volgens Marcel Bavelaar: ‘Dat was niet zo’n fijn publiek. Die kwamen hier dan ook niet binnen, dat was “sorry jongens”. Ja, die oudjes, dat waren ontheemden, maar wat er daarna kwam, dat waren allemaal drugsverslaafden, dieven, enzovoorts.’ Maar kennelijk kenden ook de oudere zwervers nog steeds de weg naar de slijterij. Historicus Roelof van Gelder, sinds kort redacteur van *NRC Handelsblad*, kwam in 1985 bijna naast Hesp wonen. ‘In ons portiek trof ik in de ochtend dikwijls een vaste klant van de slijterij aan. Een wat oudere, bebaarde man in een versleten regenjas. Geen habitué van het café, maar eerder een buitenlid, een extraneus, die zodra de winkel openging een halfje oude klare aanschaftte. Die nuttigde hij samen met een paar sneetjes witbrood. Van mij mocht hij blijven zitten, op voorwaarde dat hij geen rommel achterliet. Dat beloofde hij plechtig, waarbij hij nooit vergat te melden dat hij van goede komaf was en ooit koningin Juliana een hand had gegeven. Zijn belofte kwam hij echter nooit na. Bij terugkeer trof ik altijd het lege jeneverflesje, broodkorsten en wat oude peuken aan.’

In feite voldeed kelner Martin destijds als enige van het personeel aan het genoemde dikbuikigheids-criterium. Onmiskenbaar heeft hij ook de meeste indruk gemaakt op de tientallen mensen die voor dit boek zijn ondervraagd. Hij beschikte over de quasi-norsheid die nodig is om het overwicht te houden, maar ook over een stevige dosis Amsterdamse humor. ‘Ik vond die man echt legendarisch,’ zegt Willem Ellenboek. ‘Een heel joviale, grappige man. Martin had ook van die fraaie standaard-uitdrukkingen. Als je een portie pinda’s bestelde, zette

Links: Hans Bieshaar en Martin Poggenklaas achter de tap, 1981.

Coppes en Max de Jong kwamen hier niet. Maar Smaling wel. Die kwam hier regelmatig. En die zoop flink. Dat was een ouwe marine-jongen. En die stond altijd aan de bar daar. Maar Smaling had nooit een stuiver op zak. Die man was dat niet gewend. Hij had wel een credit card, natuurlijk, maar daar kon je hier niet mee betalen. Dus bietste hij bij ons.' Na een paar jaar begon Smalings populariteit snel te tanen. De advertentie-omzetten daalden, en daarmee de winsten; Smaling begon hard te bezuinigen. Vooral *Het Parool*, dat verlies maakte, zette hij het mes op de keel. Hoofdredacteur Sytze van der Zee, ook geregeld Hesp-ganger, werd er gek van. Binnen zijn redactie verschilden de meningen en daarover werd veel gepraat in Hesp. Moest *Het Parool* de pretenties een volwaardig landelijk dagblad te zijn opgeven en primair een Amsterdamse krant worden? Of was dat de dood in de pot, en was meer heil te verwachten van een halvering van het toen nog gangbare formaat, van 'broadsheet'(A2) naar 'tabloid' (A3)? Dat laatste zag Smaling niet zitten en Van der Zee vertrok in 1996. Zijn opvolger Matthijs van Nieuwkerk maakte er alsnog een Amsterdamse krant van. En in 2003 zou de krant op 'halfformaat' verschijnen, maar niet meer in PCM-verband.

Zo af en toe raakten ook acteurs nog in Hesp verzeild. Een regelmatige bezoeker was Michiel Romeyn, die een paar straten verderop woonde. In 1990 begon hij samen met Kees Prins en Herman Koch op de vPRO-tv het absurdistische programma *Fiskefet*, bestaande uit talloze losse scènes, waarvan sommige een mini-serie vormden, zoals *Oboema*, *De Dierenwinkel*, *Debiteuren Crediteuren* en *De Lullo's*.

'Ja, *Fiskefet* is hier ontstaan,' zegt Han van Beek glunderend. 'Zeker in die eerste afleveringen, daar zie je types in, die wel érg veel weg hadden van mensen hier in het café. Die hadden ze hier vandaan! Honderd procent! Honderd procent!'

Barman André den Hartog zag het gebeuren: 'Met Herman Koch en Kees Prins ging-ie zitten smoezen, hier achterin. Af en toe hoorde je ze proesten van 't lachen. Hele afleveringen van *Debiteuren Crediteuren* werden hier geboren. Geïnspireerd op drie, vier kantoorpikken van Elvia die hier vaak kwamen, ja, dat verzekeringsbedrijf. Dat zat hier op de Weesperzij, vlakbij de Ringdijk.'

Eén sketch werd zelfs gefilmd bij Hesp. Dat was 'Op de set bij Kapel Tam-

In het café hangt nog steeds deze Fiskefet-scènefoto uit Het Parool van 7 september 1991, met v.r.n.l. Michiel Romeyn, Rijk de Gooyer (gast), Herman Koch en Kees Prins, voor de deur van Hesp.

boer', uitgezonden op 29 september 1991: parodie op een spionagefilm, met een gastrol van Rijk de Gooyer als dolgedraaide regisseur. In *Het Parool* van 7 september schreef Emilie Escher een vermakelijk verslag van de opnamen. Ook als de camera niet draait, is De Gooyer ontregelend bezig, signaleert Escher. De echte regisseur, Pieter Verhoeff, heeft vaak grote moeite zijn lachen in te houden.

Ook Han van Beek mocht in enkele scènes figureren, het uitvoerigst in de Lullo's-sketch 'Ajax'. Hij speelde een ober in de skybox van de Amsterdam Arena. En later nog eens een politieagent. 'Ja, ik heb hier geweldige dagen met hun gehad! Echt! Dat ze hier zaten! Tjongejonge! Kees Prins was het grootste talent van hun allemaal. En Herman, als die los was, ik heb nog nooit zo iemand mee-gemaakt!'

Ook André den Hartog kreeg een rolletje in een aflevering over de Lullo's,